

Operación Algeciras

Jesús Mora, 2004

Les canalles complicitats del terrorisme d'Estat als anys vuitanta

Durant el conflicte de les Malvines, un comando secret de la marina argentina arribà la primavera de 1982 a Espanya amb la idea de sabotejar la base britànica de Gibraltar, amb la complicitat del govern espanyol de Calvo Sotelo. El film reconstrueix aquests fets a partir d'entrevistes als implicats i porta a la llum de l'opinió pública un dels complots d'Estat més silenciats de la transició democràtica espanyola.

Les Malvines: fets i incògnites

La invasió de les Malvines fou una sortida endavant en un dels moments més crítics de la Junta Militar Argentina. L'abril de 1982 Argentina ocupà per la força les Maldives, un centenar d'illes a l'Atlàntic Sud que oficialment es coneixen també amb el nom de les Illes Falkans. Com que eren territori de Gran

Bretanya, Margaret Thatcher, la Dama de Ferro que liderava el govern britànic, no dubtà a fer sortir l'armada anglesa per «salvar» el territori nacional. La guerra durà poc més de deu dies i acabà amb una derrota d'un molt poc preparat i coordinat exèrcit argentí.

Paradoxalment, el conflicte i especialment la llastimosa derrota va servir per unir el nacionalisme argentí i momentàniament salvar la dictadura militar de la crisi política i social a la qual estava abocada després d'anys de terror estatal. La majoria de la població argentina va donar suport al president Galtieri i les Maldives es convertiren en el símbol de la pàtria argentina i en exemple del colonialisme europeu a Sud-Amèrica. Tota una epopeia militar per amagar les atrocitats d'una de les dictadures més terribles del continent americà.

La Junta, els «montoneros» i Calvo Sotelo

El suport populista a la invasió va fer que els militars planegessin una acció fosca i surrealista: demanar els seus enemics polítics, la guerrilla urbana dels «montoneros», que realitzessin la missió secreta de volar fins a Espanya, arribar fins a Algeciras, escollir un vaixell britànic, volar-lo amb mines submarines i tornar a Argentina a través de França i Itàlia. Es tractava de crear confusió en el moment que es veia que la guerra estava ja perduda. La realitat final fou una col·lecció de despropòsits, errors, desencontres i mala sort que acabà amb la detenció dels terroristes i una volguda voluntat política de manegar el fet.

Tanmateix, el que segueix sent un misteri és la reacció de les autoritats espanyoles, que avui

en dia encara es neguen a fer cap declaració sobre el cas. Sorprenentment, la policia espanyola va trobar «casualment» l'escamot terrorista. Després, no només no foren interrogats ni el cas investigat, sinó que els «montoneros» foren silenciosament retornats a Buenos Aires en el mateix xàrter del primer ministre espanyol, Leopoldo Calvo Sotelo.

Documental d'investigació

L'obscurantisme que envolta el cas i la negació de molts dels implicats a parlar-ne ha convertit la investigació documental en dos anys de mals de cap i de serioses dificultats per part del seu director, Jesús Mora.

La filmografia de Jesús Mora (Madrid, 1964) alterna les pel·lícules de ficció (*A tiro limpio* i *Mi dulce*) amb els documentals (*Arrebatos*), i no amaga el seu interès per temes convulsius, especialment de l'època de la transició espanyola, un període que el fascina.

Operació Algeciras segueix el cànon estricte del documental periodístic, però amb un ritme trepidant de sèrie negra que enganxa el públic. Un veu en *off* (d'Abel Folk) relata els fets. També apareixen: les narracions dels propis protagonistes, entrevistes, i episodis il·lustrats

amb les poques imatges d'arxiu que han pogut ser extretes. Un excel·lent muntatge, una encertada banda sonora i una fotografia que ha fet miracles per donar qualitat a les imatges d'arxiu. Una mirada interessant no només sobre un fet obscur i sobre els protagonistes que l'envoltaren; sinó també sobre l'operatiu que exemplifica les vileses i el cinisme del sistema.

Operación Algeciras podria presentar-se amb la sempre atractiva aparença d'un relat de ficció i funcionaria molt bé per la seva estructura d'intriga i acció. Tanmateix, la realitat sempre supera la ficció. Tot i que, la història sigui increïble i rocambolesca, els fets són reals i l'Operació Algeciras existí, de la mateixa manera que la manipulació al seu voltant i l'ocultació per part dels serveis secrets argentins i espanyols.

Fitxa tècnica

Equip tècnic

Direcció: Jesús Mora
Producció: Federico Ribes
Fotografia : Federico Ribes
Muntatge : Ivan Aledo
Música : Mastretta
País: Espanya i Argentina
Any: 2004
Duració: 90 min.

Equip Artístic

Abel Folk: veu en *off*

Filmografia

2004
Operación Algeciras
2000
Mi dulce
1998
Arrebatos
1996
A tiro limpio